

«ΔΡΟΜΟΙ ΚΑΙ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ»

ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΚΛΟΥΒΙΑ

Τούτη ἐγὼ τὴ χάρη πῆρα
ἀπ' τὴ Μοῖρα :
Μὲ τὰ τέλια τὰ χρυσά,
τέλια, τρέμουσες, ἀγρίδες,
τὰ χρυσὰ κλουβιά νὰ φτιάνω, τὰ χρυσὰ κλουβιά !
Καὶ νὰ πιάνω καὶ νὰ παίρνω καὶ νὰ κλείνω
πεταλοῦδες, ψυχάριδες, χρυσαλλίδες,
κάθε γλῶρι, κάθε ἀηδὸνι, κάθε σπίνο,
καὶ ὅλα τὰ πουλιά.
κόκκινα, ἄσπρα, μαῦρα, γκριζία, πράσινα, μαδιά,
στὰ χρυσὰ κλουβιά.

Μὰ εἶναι μέρες, πὺν μιὰ δύναμι
μοῦ κρατᾷ θαριὰ
καὶ ἄδουλα τὰ χέρια.
Γύρω μου τρελά πουλιά,
οἱ φαλιάντρες, τὰ κοτούφια, τὰ γαρδέλια,
κελαιθοῦν καὶ ξεφωνίζουν.
Γύρω μου τὰ περιστέρια,
σιωπηλά καὶ σοβαρά,
φιτερουγίζουν.
Γύρω μου τὰ πεταλούδια
μὲ τὰ διάφανα φτερά,
ἄσπρα, κίτρινα, γαλάζια,
σὺν ἀσήμε, σὺν ἀτλάζια,
ἀπορρέννῃτα λουλούδια,
μὲς στὸ φῶς ἀνθίζουν.
Καὶ γιὰ νὰ τὰ πιάσω, νὰ τὰ κλείσω,
στὰ κλουβιά πὺν φτιάνω ἐγώ,
στάνει νὰ θελήσω,
ἔτσι δὲ τὰ χέοιτ' αὐτὸν ἰ' ἀπλώσω
μέσα στὸν ἀνέμο θηουρού,
νὰ νὰ θέλω δὲν μπορῶ,
καὶ τὰ χέρια — ἀλλ' ὅ' ἐμένα —
οὐ δαμένει.

Κ' ὅποτε τὸ πανηγύρι
πιά τελεῖται,
ὁ ἥλιος πάει μακριὰ νὰ γείρει,
κάθε χρώμα λιώνει,
ξεφυλάει κάθε λαλιά.
πάνε οἱ πεταλοῦδες, πάνε, πάνε τὰ πουλιά !
γύρω ἐρμιά, γύρω σκοτάδια.
καὶ εἶναι τὰ κλουβιά μου ἄχ ! ἄδεια.

Μὰ καὶ ἔν' φεύγουν τὰ πουλιά καὶ οἱ πεταλοῦδες
καὶ ἄδεια ἂ μένουν τὰ κλουβιά μου,
καὶ ἂ βαρύνει ὁλόγυρά μου
ρενοικιά γαλήνη.
μὰ τὸ πέρασμά τους καὶ σὴν ψυχὴ μου πάντ' ἀ-
(φάνει.

Κ' εἶναι ἀπ' τῶν πεταλουδιῶν
μέσα μου ἄλλη, σκορπιστή,
τὰ φτερά χρυσὴ μιὰ σκόνη,
πὺν ὅποτε τὴν παίρνει ὁ νοῦς
καὶ τοὺς μαύρους του οὐρανοὺς
ἀστερώνει.

Κ' εἶν' ἐντὸς μου ἕνας χορὸς
αἰθερόχυτων χρωμάτων,
καὶ εἶναι ἕν' ἀνατάραγμα φτερῶν
καὶ εἶναι ἕνας ὠκεανὸς
χιλίων μύριων λαλήματων
καὶ ἕνας πνέει ἐντὸς μου ἀγέρας,
ὅαν' ἐκρύψιμα φλογέρας.

ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΣ ΣΤΑΥΡΟΥ

Ο ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΡΗΓΗ ΓΚΟΛΦΗ

ΣΤΗΝ ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΟΥ Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑ

Τούτες τὶς μέρες κυκλοφοροῦν τ' «Ἀπλά
Λόγια», ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ γνωστοῦ σιὸς
ἀναγνώστης μας ποιητῆ Λ α ὺ ρ α (Ν. Πετι-
μεζᾶ). Τὸ βιβλίο, πὺν τὴν ἐκδόσιν τοῦ ἀνάλαβε
τὸ «Ἀθηναϊκὸ Βιβλιοπωλεῖο Χρ. Γανιάρη», ἔ-
χει τὸν ἀπόλυτον χαρακτηριστικὸν πρόλογο, γραμ-
μένο ἀπὸ τὸν ποιητὴ Ρ ἦ γ α Γ κ δ λ φ η :

Στὴ λυρική μας ποίησι, ἀπὸ τὰ περασμένα χρόνια, τὰ
χρόνια τῆς καθαρῆς οὐσίας, κληρονομίῃθηκε μιὰν ἀορι-
στία στὸ αἶσθημα, ἕνα γλῶσσο τράβηγμα καὶ ἕνα ξέχυμα
στὴν ἐκποσὴν του, καὶ σὺν ψάξιμο σὲ ψυχικὸν σὺ-
σαντος γιὰ σύννεφα μακριὰ καὶ γι' ἄγνες ἀπαιτήσεις.
Οἱ πεσοῦστεροι, θεωροῦσαν γι' ἀνδρία πεζολογία, τὸ
ἄγγιγμα τοῦ πραγματικοῦ κόσμου, πὺν μᾶς στέκεται
πὺν οὐμότητα, τὸ ἀγκάλιασμα τῆς ζωῆς τῆς δικῆς μας
καὶ τῶν ἄλλων τριγύρω μας, ὅπως τὴ βλέπουνε τὰ
μῆτια μας, καὶ ἡ καρδιά μας τὴν αἰσθάνεται. Σύντε-
λοῦσε, θέβαια, σὲ τοῦτο ἡ ξένη μίμησις, καὶ ἡ πα-
ραεστημένη ἔννοια πὺν εἴγαμε τότες ἐδῶ τοῦ ρομαν-
τισμοῦ, πὺν βασίλευσε σὺν ἕξω διανοητικὸν κόσμον καὶ
νέμει τὴν ἐποχὴ. Μὰ καὶ μ' ὅλο τὸ πέρασμα τοῦ
καιροῦ καὶ μ' ὅλο τὸ ἀνοιγνύμενον τὴν νεώτερον ποίησιν
μας, ὁ δὲ καινουργεῖται, ἀληθινότερον, ἀπὸ τὴν
ποίησιν ἀξιὸν ποιητῆς μας, ὅπως ἀκόμα βλέπουμε νὰ
τοῖνε καὶ νὰ ὑπάρχουνε τὰ λείψανα τῆς τάσης αὐτῆς
ποὺς τὰ λυρικά σύννεφα καὶ τὶς ἄγνες.

Γιὰ τοῦτο, πάντα, κάνει ἐντύπωση ξεχωριστὴ, τὸ
παρῆναι νέου τραγουδιοῦ, καινουργίας ποιητικῆς
καὶ λυρικοῦ ἀπὸ ἀοριστῆ καὶ γλῶσσα τοα-
κήνυατα, λεπτουργεῖται ἀπὸ κάθε οὐμαντικῆς διάνθε-
σης παρῆναι, συγκρατημένης στὸ αἶσθημα καὶ πι-
στικῆς στὴν ἐκποσὴν. Μὰ τέτοια χαρακτηριστικὴ
νοσηρὴ, βολικουμε στὴν ποιητικὴ δημιουργία τοῦ κ.
Ν. Πετιμεζᾶ, πὺν μὲ τὸ φρενὸν «Λαύρας», δὲν
εἶναι πολλὸς καιρὸς πὺν πρωτοφανερῶθηκε ποιητῆς
καὶ σιγαστικῆς ἀξίος σὲς οὐλίδες τοῦ «Νουμά».
Μέσα σὲ «Ἀπλά Λόγια», τὸ πρῶτον τοῦτο ποιητικὸ
βιβλίο τοῦ κ. Ν. Πετιμεζᾶ, — πὺν ἔγω τὴν τιμὴν, νε-
ώτερος ἐνῶ, ἀπὸ τὸν ποιητὴ, στὰ χρόνια, νὰ τὸ προ-
λογίζω μὲ ἀξίον σέβας καὶ ἀγάπην γιὰ τὴν προσοφάνειά
του, — βολικὴ κανεὶς ἀπλοῖα, σαφήνεια, χρώμα
καθόλου ἑλληνικὸν, ψυχικότητα πολιτισμένου ἀνθρώ-
που, καὶ, πάνον ἀπ' ὅλα, μιὰ γερὴ μελαγχολία, πὺν
ὑποβλητικὰ γαργαλίζει ὅλα τὰ τραγούδια.

Ἄ, αὐτὴ ἡ γερὴ μελαγχολία, πόσο πρέπει νὰ μᾶς
εἶναι οὐπαθητικὴ ! Ἀφοῦ ξαίρουμε, πόσο σπάνια
ἀνοίγεται ἡ ψυχικὴ χαρὰ στὸ τραγούδι, καὶ
ἀντίθετα, ἀφοῦ τὸ βλέπουμε, πόσο συχνὰ ὁ ἀνθρώ-
πινος πόνος, εἶναι κείνος πὺν λυμπίζεται νὰ βρεῖ, τῆς

παρηγοριάς τῇ χάρι, ὁ ἓνα ξεθύμασμα μὲ τὴν ποιητικὴν ἔξαρση, τὴν ἀψηλότερη αὐτὴ διανοητικὴ δημιουργία. — γιατί νὰ μὴν ἀγαποῦμε τὸν πόνο αὐτόν, τὴ φουρικὴ κλίση ποὺ ἔχει πάντα ἡ καρδιά μας, πρὸς δὲ συντριμμένο ἀπὸ τὴ μοῖρα, λυγρισμένο ἀπὸ τὸ πάθος, ἡλολογισμένο ἀπὸ τὸν ἀφραστο πόθο, λουσμένο ἀπὸ τὸ δάκρυ τοῦ μετανιωμοῦ; Πολλὲς φορὲς μᾶς ἔνι ἀντιπαθητικὸ, τὸ κλαψιάρικο τραγοῦδι. Μὰ τοῦτο γίνεται μονάχα, διὰ τὸν πόνο καὶ τὴν μελαγχολία ποὺ ἐκφράζει, εἶναι ἀποτέλεσμα παθολογικῆς κατὰστασης, ἀρρώστιας ψυχικῆς, ποὺ ἐμποδίζει τὸν καλλιτέχνη νὰ αἰσθανθεῖ τὴν ἐξαιρετικὴν σιγμὴ τῆς πονεμένης ζωῆς, καὶ νὰ μᾶς τὴ δώσει μὲ τὴν μπόρεσή του, μέσα στὸν ψυχόρμητο πόθο ποὺ ἔχει ὁ ἀνθρώπος γιὰ τὴν ἀπόλαυση τῆς χαρᾶς καὶ τῆς εὐτυχίας. Τὸ τελευταῖο αὐτό, ὁ κ. Ν. Πετιμεζᾶς, τὸ κατορθώνει μὲ τὴν τέχνην του, καὶ γι' αὐτὸ ἡ ἀνάλαφρη μελαγχολία ποὺ συντροφεῖ τὴν ποιητικὴν του σκηνή, τίς περισσότερες φορὲς εἶναι γερὴ, καὶ τόσο συμπαθητικὴ.

Ὁ ποιητὴς σι' «Ἀπλὰ λόγια», τραγᾷ τὴν ἐμπνευσμένην ἀπὸ τὴν πραγματικότητα τοῦ γύρου καὶ τοῦ μέσου κόσμου μας. Τὰ θέματά του, μ' ὅλη τὴν ποικιλίαν τους, εἶναι ἀποσιμμένα. Ἑλληνικὰ νησιά, βρύσες, ποιήματα, ομηροκλήσια, πανάκια πλεούμενα, χοροὶ στὰ χωριά, γλέντια καὶ ξόδια. Θρόλοι λαϊκοί, τραγοῦδιες τῆς χαμοζωῆς, λουλούδια στὸ θονό, θήκοις περκαυέρες, ξενασμένες εἰδυλίες, χίμαιρες τοῦ νοῦ, ἀποθνήσκουσα ἀλήθεια, μεταφυσικὴ μακαριότητα, καὶ φιλοσοφικὴ ἐννοασίωση. Μέσα σ' αὐτὸ τὸν κύκλο τραγουλεῖ ἡ λυρικὴ τὴν σκηνή, ὅχι μὲ τὴ συντηρητικὴν καὶ τὴ στενὴ ἀντίληψη, ποὺ σημαδεύουνε ἄλλους ποιητὰς, μὰ μὲ ἀπλωμένα τὰ φτερά οὐδὲ πλάτη διανοητικῆ, ποὺ ἂν κάποτε δὲν τὰ φτάνει, ὅμως μὲ θέλουν τὰ λαντασά.

Μὴν ξεχνοῦμε, πὼς ὁ ποιητὴς, ποὺ γεννήθηκε στὴν Ἀθήνα στὰ 1873, πέρασε μὴν ὁλόκληρη ζωὴ, ἀπὸ τὰ 1894 ἵστανε τὰ 1917, στὸ στρατό, καὶ μονάχα σὺν ἄρῃσε κατὰ μέρος τὸ σπαθὶ καὶ τὰ σπιρούνια τοῦ συνταγματάρχου τοῦ πυροβολικοῦ, πρωτάρχιος νὰ γράφει στίχους (1918), σὲ χρόνια ἡλικίας σαραντιέξ. Ὅσο κι ἂν ἡ φωνὴ του εἶναι ἀργοπορημένη, ἔχει ὅμως ὅλη τὴ φωτιὰ καὶ τὴ δύναμη μιᾶς παρθενικῆς λαχτάρας, γιὰ τὴν κάθε εἶδος λευτεριά, ποὺ τοῦ τὴν ἄκοβε πολύχρονα ἡ πίεσις τῆς στρατιωτικῆς ζωῆς. Ἡ μιλιταριστικὴ ψυχολογία, δὲν τοῦ διάστρεψε τὴν παρατηρητικὴν καὶ τὴν ἴσια κρίσι, δὲν τοῦ θανάτωσε τὴ λυρικὴν του διάθεσι. Ἡ βαθύτερη ἀντίληψη τοῦ κόσμου, ἔμεινε ἀκέραια μέσα του, καὶ αὐτὸ μᾶς δείχνει, ἴσια ἴσια, τὴν ξεχωριστὴν του προσωπικότητα. Τὰ δυὸ τοσοῦδια τούτης τῆς συλλογῆς, ὁ «Πόλεμος» καὶ «Τὸννερο τοῦ νεοσύλλεχτου», παίρνουνε ἰδιαιτέρεον σημασίαν, γραμμένα καθὼς εἶναι ἀπὸ ἀνθρώπο. Ἐνὶ μόνον γέννημα καὶ θρόμμα τοῦ στρατοῦ, μὰ καὶ ἀπόγονο παλιᾶς Ἑλληνικῆς πολεμικῆς φαιδρίας.

Ὅπως κι ἂν εἶναι, ὁ κ. Ν. Πετιμεζᾶς, σὺν ἔπιασε τὸ κοντίλι νὰ γράφει στίχους, εἶχε συνείδησι τῆς μπόρεσής του. Δὲ μᾶς ἤρθε ἀντίθεος στὰ τεχνικὰ ζητήματα, στὰ γλωσσικὰ καὶ στὰ μετρικὰ. Εἶχε γνώσιν τῆς νῆας μας ποιητικῆς τέχνης, εἰς αἶρε τὸν ἱστορικὸν τοῦ δρόμου, καὶ μὲ τόλμη γεμάτη οὐδασμὸν, καταπίδακτο νὰ τῆς προσφέρει τὰ λουλούδια τῆς δικῆς του ψυχῆς.

Ἄς γίνουν τὰ τέτοια χλωρὰ λουλούδια τοῦ ἀπ' ὅλους καλοπρόδεχτα.

Ἄγρια λουλούδια ἀπ' τὴς πλαγιὰς κάποιου ὁροσχαροῦ βουνοῦ, φέρονε στὰ πόδια σου, καλὴ. καὶ ἐκεῖ μπουσά σου ἀπλώνω τοὺς χιτῶνες εἶχα τῆς καρδιάς γιὰ σέ, καὶ στοχασμοὺς τοῦ νοῦ, σὺν ἔκφορτα, σὰ διάλεγα σικνιτῆς τὸν κάθε κλώνο.

Μ' ἂν τύχη πάλι μὲ θυμὸς μακριὰ τὰ ὄρη μ' ἀπονιά, καὶ τότε μόνον μ' εὐωδίε; θὰ χέσουνε τριγύρω ἀπὸ τοῦ μέσου κόσμου σου τὴν ἀγνικτὴ τὴν παρθενιά παίρνοντας μ' ἑρ.

Μερικὲς ἀτέλειες ποὺ σημαδεύουνε τ' «Ἀπλὰ Λόγια», δὲ γεννιοῦνται τόσο ἀπὸ ἑλλειψη γνώσης, ὅσο ἀπὸ ἑλλειψη πείρας, στοιχείου σημαντικοῦ γιὰ τὴν κάθε δουλειά, ἀπὸ τὴν πὺδ μηχανικὴ, ἴσια μὲ τὴν πνευματικὴν. Τέτοια ὑστερήματα εἶναι, οἱ πολλὲς δυσκολοπρόδροτες συντίσεις, οἱ ἀτεχνες συγκοπὲς οὐδέ λῆξες, ποὺ κάνουνε τὸ στίχο νὰ φαντάζει διασπασμένος, καὶ κάπου κάπου τὸ μὴ νόμιμο σιγνοργικὸν περπατήμα.

Κι ὅμως, μ' ὅλα τούτα, ὁ ἰδιαιτέρος χαρακτήρας τοῦ ταλέντου του, — μὲ ζωηρὰ χρώματα καὶ τόνους ἡθογραφικούς, λιτούς, ἀπαλὰ συγκινημένους, συγκρατημένους, στοχαστικούς καὶ ὑποδλητικούς, — βρίσκονται βαθὺς καὶ ἀκέραιος, σ' ὅλα τὰ τραγοῦδια τῆς συλλογῆς αὐτῆς, καὶ περισσότερο σι' ἀκόλουθα: «Ἡ γριὰ τῆς γριᾶς», «Ὁ ποταμιεντῆς», «Πανηγυριώτης», «Πατριάρχης», «Χίμαιρες», «Γέριχο ἀντράχνο μπρὸς στὸ τῶνον», «Τὸννερο». Καὶ μπορεῖ νὰ ποῦμε, πὼς πὺδ πάλι, σ' αὐτὸ τὸ εἶδος τοῦ τραγοῦδιος, ταιριαστὴν ὁ λόγος τοῦ σῆκρονος Βέλγρον ποιητῆ τῆς «Ψυχῆς στὴν ἐξοσίαν» Ζωρὲ Μασιόδ: «Ἡ ποίησις; Αἶγος γαστρός, ὑμνωμένος ἀπὸ κάποια ψυχὴ, τὴ σιγμὴν ποὺ ὅλη καίγεται».

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ & ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σὲ μιὰ ἀπὸ τὴς τελευταῖες συγκεντρώσεις τοῦ Ἑκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου ποὺ γίνονται κάθε Παρασκευὴ, ἡ κ. Αὔρα Θεοδοροπούλου εἶπε γιὰ τὴν ἐργασία ποὺ ἔγινε ὡς τώρα ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴ μόρφωσις τῆς γυναίκας, ποὺ εἶχε συστήσει ὁ «Σύνδεσμος γιὰ τὰ Δικαιώματα τῆς γυναίκας», μὲ τὸ σκοπὸ νὰ καταρτίσῃ ἓνα πρόγραμμα ἐκπαιδευτικόν. Ἡ ἐπιτροπὴ αὐτὴ, ποὺ τὴν ἀποτελοῦσαν μέλη τοῦ Συνδέσμου, καθὼς καὶ ἐδικοί ἐπιστήμονες παιδαγωγοί, ὠργάνωσαν καὶ τὴν σειράν τῶν συζητήσεων, ποὺ τίς ἀναφέρουμε σὲ προηγουμένον φύλλο. Ἡ κ. Θεοδοροπούλου διάβασε τὸ πρόγραμμα, ὅπως τὸ δέχτηκε τελειωτικὰ ἡ Ἐπιτροπὴ, σύμφωνα μὲ τὴς προτάσεις τοῦ κ. Γληνοῦ, καὶ παρακάλεσε ὅσους ἀπὸ τοὺς δασκάλους ἢ παιδαγωγούς ἐπιθυμοῦσαν νὰ μιλήσουν ἀπάνω σ' ὅποιονδήποτε ἀπὸ τὰ ἄρθρα, ἢ καὶ συνολικά, ἢ καὶ ἂν ἤθελαν νὰ προτείνουν τροποὺς ἐφαρμογῆς, νὰ ἀνακοινώσουν τὴν ἐπιθυμίαν τους αὐτὴν στὸ «Σύνδεσμο γιὰ τὰ δικαιώματα τῆς γυναίκας», ποὺ μὲ μεγάλη εὐχαρίστησις δέχοντο τὴς γνώμες τῶν σὺν συγκεντρώσεως τοῦ, ποὺ γίνονται κάθε Δευτέρα, στὴν Ἐταιρίαν τῶν Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν.